

Andrzej Wiśniewski

Przegląd wydawnictw prawniczych

Palestra 8/12(84), 74-78

1964

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

4. Utworzenie terenowych zespołów usług projektowych

Na terenach, na których uspołecznione jednostki projektowania (biura projektowe) nie zaspokajają zapotrzebowania na prace projektowe dla indywidualnego budownictwa na wsi i w miastach oraz dla drobnych inwestycji państwowych, spółdzielczych i społecznych, mogą być utworzone przy wydziałach budownictwa, urbanistyki i architektury prezydów powiatowych (miejskich, dzielnicowych) rad terenowe zespoły usług projektowych. Uchwała nr 320 Rady Ministrów z dn. 7 października 1964 r. (Mon. Pol. Nr 72, poz. 336) ustala przedmiot i zakres działania tych zespołów, określa ich formę organizacyjną i upoważnia Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych do szczegółowego unormowania zasad i trybu ich działania.

Wartość prac projektowych wykonanych na rzecz jednego inwestora nie może przekroczyć jednorazowo 10.000 zł. Za wykonane prace projektowe zespoły będą pobierać opłaty według cenników ustalonych dla tych zespołów.

Zespoły są jednostkami państwowymi prowadzącymi gospodarkę finansową na zasadach zakładów budżetowych powiązanych z budżetami terenowymi.

S.M.

PRZEGLĄD WYDAWNICTW PRAWNICZYCH

S. Rozmaryn: *Ustawa w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej*. PWN. Warszawa 1964 r., s. 428.

Po wydanej w 1961 r. monografii pt. „Konstytucja jako ustawa zasadnicza” autor przedstawia nam następne monograficzne opracowanie dotyczące ustawy. Wybór tematu podyktowany jest niewątpliwie tym, że — jak pisze autor — sprawa ustawy jest jedną ze stron zagadnienia miejsca i roli najwyższego organu przedstawicielskiego w państwie socjalistycznym. W państwie tym właśnie ustawy stanowią najistotniejszą część składową systemu norm prawnych, a więc tego kompleksu norm społecznych, który stanowi „normatywną podstawę” praworządności socjalistycznej.

Omawiana praca stanowi jak gdyby dalszy ciąg rozważań o Konstytucji, przy czym niektóre zagadnienia lekko tylko tam poruszone doczekały się w obecnej monografii pełnego rozwinięcia. W książce oświetlone są głównie te problemy, które mają rozstrzygające znaczenie dla roli i znaczenia ustawy w naszym systemie prawnym.

Autor omawia podstawowe elementy wykonywania funkcji ustawodawczych przez Sejm i określa ustawę jako akt ogólny ustanawiający przepisy prawne. Przy charakterystyce tej autor wskazuje na to, że ustawa w PRL nie może być aktem indywidualnym, i uzasadnia sporny w doktrynie pogląd o ogólnym charakterze narodowych planów gospodarczych oraz budżetu państwa. Przy rozważaniach dotyczących mocy prawnej ustawy oraz jej zakresu poruszone są także zagadnienia związane z problematyką dekretu z mocą ustawy.

Po rozpatrzeniu zagadnienia wyłączności ustawy (tj. przekazania normowania określonych spraw do wyłącznej własności Sejmu), a w szczególności po ustaleniu

kręgu spraw objętych tą wyłącznością, a także po wyjaśnieniu, że ustalenie wyłączności nie ogranicza Sejmu w wydawaniu ustaw wykraczających poza ten krąg, autor przechodzi do omawiania szeregu zagadnień pochodnych, przede wszystkim zaś do scharakteryzowania przepisów prawnych wydawanych przez naczelne organy administracji państwowej. Charakterystyka ta dotyczy: 1) rozporządzeń jako przepisów wykonawczych do ustaw zwykłych, 2) uchwał rządu wykonawczych i samoistnych, 3) stosunku rozporządzeń do uchwał wykonawczych, 4) zakresu zastosowania uchwał samoistnych oraz 5) kwestii wykonawczych i samoistnych zarządzeń ministrów. Omówiona też została kwestia kontroli sądowej aktów ogólnych wydawanych przez naczelne organy administracji oraz sprawa skuteczności umów międzynarodowych PRL w stosunkach wewnętrznych.

W końcowej części autor zastanawia się nad drogami szerszej demokratyzacji procesu ustawodawczego w drodze rozszerzenia prawa inicjatywy ustawodawczej, wzmożenia udziału organizacji zawodowych, spółdzielczych i społecznych oraz rad narodowych w procesie ustawodawczym, a także kwestią głosowania ludowego (referendum).

C. Berezowski: *Międzynarodowe prawo lotnicze*. PWN. Warszawa 1964 r., s. 288.

Prawo lotnicze jest obecnie odrębnym działem prawa, posiada swoje własne instytucje i jest w pewnej mierze autonomiczne, choć — jak pisze autor — niektóre jego cechy charakterystyczną są niekiedy zbliżone do cech charakterystycznych dla prawa morskiego.

Statek powietrzny i jego załoga mają wiele podobieństw ze statkiem morskim i jego załogą; również w przewozach lotniczych jest więcej podobieństw do przewoźców drogą morską niż drogą lądową lub rzeczną.

Prawo lotnicze jest bądź prawem wewnętrznym, bądź też prawem międzynarodowym.

Stosunkowo krótki okres rozwoju międzynarodowego prawa lotniczego nie doprowadził jeszcze do powstania systemu reguł zwyczajowych, zajmujących poważne miejsce np. w obrocie morskim. Stąd też charakter prawa lotniczego jako w głównej mierze prawa pisanego. Można mówić jedynie o wykształceniu się norm zwyczajowych dotyczących położenia prawnego przestrzeni powietrznej. Pisane partykularne prawo międzynarodowe lotnicze zdradza jednak tendencję do wzrostu, czego dowodem najlepszym jest fakt recepcji norm międzynarodowych przez różnorodne prawodawstwa krajowe.

Omawiana książka należy do nielicznych w socjalistycznej nauce prawa systematycznych opracowań międzynarodowego prawa lotniczego. Autor przedstawił w niej pojęcie, istotę i rozwój tego prawa oraz jego historię. W toku dalszych wywodów autor omawia zagadnienie przestrzeni powietrznej, kwestie dotyczące statku powietrznego, a więc jego pojęcie i rodzaje, przynależność państwową, warunki żeglugi międzynarodowej, sytuację prawną załogi, ratownictwo i udzielanie pomocy obcym statkom powietrznym, które znalazły się w niebezpieczeństwie, sprawę międzynarodowego uregulowania praw rzeczowych na statkach powietrznych oraz zobowiązań związanych ze statkiem (a w szczególności z najmem statków z odpowiedzialnością za szkody powstałe w wyniku zderzenia się i szkody wyrządzone na powierzchni przez statek znajdujący się w locie).

W toku dalszych wywodów autor przedstawia zagadnienia związane z korzystaniem z obcej przestrzeni powietrznej, charakteryzuje Organizację Międzynarodo-

wego Lotnictwa Cywilnego i Zrzeszenie Międzynarodowego Transportu Lotnictwa oraz omawia prawa i zwyczaje wojny powietrznej.

Do książki załączony jest aneks zawierający jednolity tekst Konwencji o ujednostajnieniu niektórych prawideł dotyczących międzynarodowego przewozu lotniczego, podpisanej w Warszawie dnia 12 października 1929 r. a zmienionej w Hadze dnia 28 września 1955 r., oraz tekst Konwencji uzupełniającej Konwencję warszawską o ujednostajnieniu niektórych prawideł dotyczących międzynarodowego przewozu lotniczego wykonywanego przez osobę inną niż przewoźnik powietrzny.

J. Starościka: *Elementy nauki administracji*. PWN. Warszawa 1964 r., s. 420.

Zakres działania administracji ciągle się rozszerza, bogacą się też formy tej działalności. Proces administrowania staje się wskutek tego coraz bardziej złożony. Zmieniają się wymagania, jakim powinni odpowiadać kierownicy i pracownicy organów administracyjnych. Nie wystarcza już „wycucie”, niezbędna jest jeszcze umiejętność administrowania. Nie wystarczają dobre chęci, trzeba umieć działać dobrze. Konieczne więc jest ustalenie ogólnych zasad prawidłowego administrowania. Jest to zadanie nowej gałęzi nauki, nauki administracji.

Omawiana praca jest pierwszym w naszej literaturze podręcznikiem zajmującym się nauką administracji. Po krótkim zarysie nauki administracji autor przechodzi do szczegółowych rozważań merytorycznych.

Wśród problemów dotyczących organizacji i ogólnych metod pracy administracji przedstawione są kwestie samodzielności działania organów administracji, koordynacji ich działania, kolegalności i jednoosobowości, współdziałania tych organów z organizacjami społecznymi, zakresu obowiązków kierowników, zagadnień kontroli i inspekcji. Rozważania dotyczące personelu administracyjnego poruszają problematykę doboru pracowników administracji oraz takie zagadnienia polityki personalnej, jak awanse, ocena pracownika, karanie, nagradzanie i dyscyplina, układ stosunków wewnętrznych zespołu, wydajność pracy itp. W książce omawiane są też sprawy technicznej strony działania administracji, a więc planowanie działalności, zastosowanie formularzy, dokumentacja sprawy i obieg dokumentów, podział funkcji, regulamin pracy, organizacja konferencji i zebrań, kultura administrowania itp.

J. Bardach: *Historia państwa i prawa Polski. Tom I do połowy XV wieku*. Wyd. II poprawione i uzupełnione. PWN. Warszawa 1964 r., s. 600.

Jest to pierwszy tom wydawnictwa mającego objąć w pięciu tomach cały system historii państwa i prawa Polski.

Obecnie wydany pierwszy tom obejmuje dzieje do połowy XV wieku. Autor nie poprzestaje na przedstawieniu ustroju państwa, ale szeroko omawia także dawne prawo prywatne, karne i procesowe. Na podkreślenie zasługuje rozpatrywanie dziejów państwa i prawa w ścisłym związku z historią gospodarczą i polityczną, jak również przedstawienie w ogólnym zarysie występujących w danym okresie doktryn politycznych.

Biorąc pod uwagę fakt, że w różnych okresach ustroj państwowy i prawo w niektórych częściach Polski wykazywały znaczne odrębności, autor omawia również w ogólnych zarysach ustroje polityczne i prawo innych, niepolskich tworców państwowych, obowiązujące na ziemiach polskich. W okresie historycznym objętym tomem pierwszym dotyczy to min. ustroju Prus i Pomorza Wschodniego oraz ustroju i prawa Pomorza Zachodniego.

J. Grzeszyk: *Niedobory (manka) w handlu uspołecznionym. Teksty, objaśnienia, orzecznictwo oraz literatura. Orzecznictwo i wykaz literatury opracowane przy współudziale M. Gintowta. Wyd. V. Wyd. Prawn. Warszawa 1964 r., s. 584.*

Piąte wydanie tej książki opracowane według stanu prawnego na dzień 1 sierpnia 1964 r., jest zbiorem materiałów prawnych z zakresu odpowiedzialności cywilnej za niedobory w handlu uspołecznionym.

Trzon zebranego materiału stanowią akty normatywne różnego rzędu dotyczące zasad odpowiedzialności majątkowej pracowników oraz osób zatrudnionych na podstawie umów zlecenia w handlu uspołecznionym. Autor zebrał i usystematyzował przepisy (najliczniej wśród nich występują zarządzenia Ministra Handlu Wewnętrznego). Ponadto w pracy znajdują się przepisy o limitach na pokrycie niedoborów i normy ubytku naturalnego różnych materiałów. Autor zamieścił także w zbiorze wyciągi wybranych przepisów z zakresu prawa cywilnego, administracyjnego, procesowego, a także karnego, związane z problematyką niedoborów.

Dodatkiem do zbioru przepisów, mającym charakter odrębnego, cennego opracowania, jest orzecznictwo Sądu Najwyższego w sprawach odpowiedzialności cywilnej z tytułu niedoborów oraz literatura z tego zakresu. Orzecznictwo opracowane jest w formie obszernych tez posegregowanych według układu rzeczowego.

J. Topiński: *Prawo bliżej życia. Książka i Wiedza. Warszawa 1964 r., s. 104.*

Na konstrukcjach prawnych, zwłaszcza w zakresie prawa cywilnego i karnego oraz prawa procesowego, ciąży w znacznym stopniu tradycja rozwiązań sięgających jeszcze prawa rzymskiego, a nawet jeszcze starszych systemów. Wiele z tych rozwiązań nie zawsze oddaje właściwą treść aktualnych stosunków społecznych, a niektóre tradycyjne instytucje straciły w ogóle rację bytu i utrzymują się tylko dlatego, że dość często nie zawsze zdajemy sobie sprawę z tego, iż są anachroniczne. Autor wypowiada nawet pogląd, że wokół pewnych „tradycyjnych rozwiązań prawnych wyrósł jakiś szczególny rodzaj adoracji, która wyłącza możliwość poszukiwania nowych, nietradycyjnych form prawnoorganizacyjnych, odpowiadających potrzebom rozwijającego się społeczeństwa”.

W książce, będącej zbiorem rozważań nad aktualnymi zagadnieniami związanymi ze stanem nauki prawa, stanem kodyfikacji (zwłaszcza w zakresie prawa karnego) i licznymi brakami związanymi z nieumiejętnością badania skutków działania prawa, autor poddaje krytycznej ocenie obecny stan rzeczy, podkreślając zarówno konieczność jego zmian, jak i wskazując kierunki, w jakich zmiany te powinny nastąpić.

Rozważania te — podkreśla z naciskiem autor — napisane zostały po to, aby wywołać dyskusję i zmusić do zrewidowania tradycyjnych schematów prawniczych.

P. Horoszowski: *Od zbrodni do kary. Biblioteka „Problemów” PWN Warszawa w tej dziedzinie. Przekonuje ona, jak wielki jest udział różnych dyscyplin szawa 1963 r., s. 40.*

Książka prof. Horoszowskiego jest przystępnie i interesująco napisanym wykładem zasady kryminalistyki, przeznaczonym dla czytelnika bez fachowego przygotowania w walce z przestępczością, rozprawia się z różnymi błędnymi a rozpowszechn-

nionymi poglądami na metody kryminalistyki, daje historyczny przegląd sposobów ścigania przestępstw.

Przeważająca część pracy poświęcona jest omówieniu metod i środków, których dostarcza współczesna nauka i technika organom ścigania. Autor przedstawia sposoby wykorzystania przez służbę śledczą psychologii, medycyny, chemii i fizyki oraz szeregu innych dziedzin nauki.

Czesław Sawicz: *Poradnik ławnika w sprawach karnych*. Wyd. Prawn. Warszawa 1964 r., s. 216.

Poradnik przeznaczony jest przede wszystkim, jeśli nie wyłącznie dla ławników.

Autor poradnika w bardzo ogólnym skrócie omawia organizację i zakres działania sądów powszechnych i szczególnych oraz prokuratury i adwokatury. Książka zapoznaje też ławnika z jego prawami i obowiązkami, m.in. takimi, jak wybór i odwoływanie ławników, niezawisłość ławnika, jego wyłączenie, udział w rozprawie itp.

Książka poświęcona jest jednak głównie zagadnieniom procesu karnego oraz części ogółej i szczególnej prawa karnego. Autor omawia sposób przygotowania się ławnika do rozprawy, przedstawia naczelną zasadę procesową, a następnie przebieg procesu. Reszta pracy zawiera omówienie podstawowych pojęć części ogólnej i wybranych przepisów części szczególnej kodeksu karnego.

J. Bratoszewski, W. Koccon, W. Żebrowski: *Poradnik biegłego sądowego*. Wyd. Prawn., Warszawa 1964 r., s. 112.

Na temat biegłych stosunkowo dużo pisze się w literaturze prawniczej, istnieje również dość bogate orzecznictwo, a mimo to praktyka często nie odpowiada wymaganiom teoretycznym i orzecznictwu S.N. Dzieje się tak m.in. dlatego, że brak jest opracowań omawiających w sposób przystępny podstawowe zagadnienia roli biegłego, opracowań przeznaczonych dla praktyków, głównie dla biegłych.

Autorzy wymienionej pracy postawili sobie za zadanie wypełnienie tej luki i zaoptymizowanie biegłych w poradnik, który by zawierał potrzebne im wiadomości podstawowe oraz pozwalał im na przewyżczenie silnie zakorzenionych przyzwyczajzeń.

Książka omawia najważniejsze problemy ogólne dotyczące biegłych, m.in. kto może zostać biegłym, jaka jest rola i stanowisko procesowe biegłego, co to są wiadomości specjalne, jakim wymaganiom powinna odpowiadać opinia biegłego itp. Ponieważ książka jest przeznaczona nie tylko dla biegłych, ale także dla innych osób współpracujących z nimi (głównie więc dla sędziów), przeto autorzy omawiają również kwestie kierowania badaniem dokonywanym przez biegłego oraz oceny jego opinii.

Poza tym w książce znajdujemy zestawienie przepisów proceduralnych dotyczących biegłych wraz z odpowiednim orzecznictwem Sądu Najwyższego, a ponadto wykaz najważniejszej literatury z tego zakresu.

Andrzej Wiśniewski